# CUPRINS


9 INTRODUCERE

13 AVERTISMENTE

67 VINOVĂȚIE

96 MAREA PANICĂ

144 CÂND S-A ÎNTORS FOAIA

184 SUA: FRONTUL DE ACASĂ

247 ÎN JURUL ŞI DEASUPRA LUMII

353 RĂZBOI TOTAL

426 RĂMAS-BUN

444 MULȚUMIRI

ș.a.m.d. ce se pot găsi în Raportul Comisiei, fiindcă acestea au legătură cu istoriile vocilor care sunt reproduse în paginile ce urmează. Este cartea lor, nu a mea, și am încercat să mă mențin, pe cât posibil, în umbră. Am încercat să mă abțin de la a judeca și de la comentariile de orice fel. Dacă vreun factor uman se cere scos din pagină, să fie atunci propriul meu factor.



# AVERTISMENTE

Regiunea Chongqing, Federația Unită a Chinei

*[La apogeul său de dinainte de război, regiunea se lăuda cu o populație de peste treizeci și cinci de milioane. Acum abia dacă au mai rămas cincizeci de mii de oameni. Fondurile pentru reconstrucție au sosit cu greutate în partea aceasta de țară, fiindcă guvernul a ales să-și concentreze eforturile asupra zonelor de coastă, mai populate. Nu există rețea electrică centrală, și nici apă potabilă în afară de fluviul Yangtze. Dar străzile sunt curățate de moloz, iar „consiliul de securitate" local a reușit să împiedice orice izbucnire postbelică a infecției. Președintele consiliului este Kwang Jing-shu, un medic care încă mai izbutește, în ciuda vârstei înaintate și a rănilor căpătate în război, să le facă vizite la domiciliu tuturor pacienților săi.]*

Primul puseu al epidemiei l-am văzut într-un sătuc izolat, care oficial nici nu avea nume. Locuitorii îl numeau „Noul Dachang", dar asta mai degrabă din rațiuni

nostalgice. Căminul lor de altădată, „Vechiul Dachang", dăinuise încă din vremea celor Trei Regate, cu ferme, case, ba chiar și cu arbori despre care se spunea că sunt bătrâni de secole. Când s-a construit Barajul celor Trei Defileuri, iar apele au început să crească în lacurile de acumulare, mare parte din Dachang a fost dezasamblat, cărămidă cu cărămidă, și construit apoi pe teren mai înălțat. Acest Nou Dachang, totuși, nu mai era o localitate, ci devenise un „muzeu istoric național". Trebuie să fi fost o ironie sfâșietoare pentru bieții țărani să-și vadă satul salvat numai pentru a putea să-l viziteze ca turiști. Poate că de aceea unii au ales să-și numească nou construitul cătun „Noul Dachang", ca să mențină o legătură cu tradiția, fie și numai cu numele. Eu, personal, nici nu știam că există locul ăsta, așa că vă dați seama cât de nedumerit am fost când am primit acel apel telefonic.

Spitalul era liniștit; noaptea fusese una ușoară, chiar și cu numărul tot mai mare, în ultima vreme, de accidente rutiere pe fond de consum alcoolic. Motocicletele deveneau foarte populare. Aveam o vorbă: motocicletele voastre Harley-Davidson au omorât mai mulți tineri chinezi decât toți soldații căzuți în Războiul Coreei. De aceea mă bucuram că am parte de o gardă liniștită. Eram ostenit, mă dureau picioarele și spatele. Eram pe punctul să ies la fumat și să privesc răsăritul, când mi-am auzit numele. Recepționistul din seara aceea era tânăr și nu prea înțelegea dialectul local. Se petrecuse un accident sau era vreo boală. Ceva urgent, oricum, lucrul ăsta era evident; ni se cerea ajutor imediat.

Ce puteam să spun? Doctorii mai tineri, puștii care au impresia că medicina e doar un mijloc de a-și umple conturile din bănci, n-aveau să se ducă, eram sigur, să ajute



un pârlit de „nongmin" doar de dragul ajutatului. Cred că în sufletul meu am încă un impuls revoluționar. „Datoria noastră este de a ne asuma responsabilitatea pentru popor."[1] Vorbele acelea încă au însemnătate pentru mine... și am încercat să-mi amintesc asta în vreme ce Căprioara[2] mea se legăna și sălta pe drumurile de țară pe care guvernul promisese, fără să se apuce vreodată, să le asfalteze.

Mi-a fost al naibii de greu să găsesc locul. Nu exista oficial și nu apărea, așadar, pe nicio hartă. M-am rătăcit de câteva ori și a trebuit să cer indicații de la localnici, care credeau cu toții că mă refer la localitatea-muzeu. Îmi cam pierdusem răbdarea când am ajuns la șirul de căsuțe cocoțate pe deal. Țin minte că mă gândeam: *Ar face bine să fie ceva serios*. Când le-am văzut fețele, mi-am regretat dorința pe loc.

Erau șapte cu toții, întinși pe paturi pliante. Sătenii îi aduseseră în noua sală de consiliu comunal. Pereții și podeaua erau din ciment. Aerul era umed și rece. *Cum să nu fie bolnavi*, mi-a trecut prin cap. I-am întrebat pe săteni cine se ocupase de oamenii aceia. Au spus că nimeni, că nu era „sigur". Am băgat de seamă că ușa fusese încuiată pe dinafară. Sătenii erau în mod clar înspăimântați. Stăteau gheboșați și-și șopteau unii altora; unii se țineau la distanță și se rugau. Comportamentul lor m-a înfuriat, dar nu eram furios pe ei, înțelegeți, nu pe ei ca indivizi, ci pe ceea ce reprezentau în țara noastră. După secole de dominație străină, exploatare și umilință, ne ceream în sfârșit locul de drept ca tărâm central al umanității. Eram

---

1 Din „Citate ale Președintelui Mao Zedong", apărut inițial în „Starea de fapt și strategia noastră după victoria în Războiul de Rezistență împotriva Japoniei", 13 august 1945.

2 Un automobil antebelic produs în Republica Populară Chineză.

cea mai bogată și dinamică superputere, eram stăpânii tuturor lucrurilor, de la spațiul cosmic la cel cibernetic. Ne aflam în zorii a ceea ce lumea începea în fine să recunoască drept „Secolul Chinezesc", și cu toate acestea mulți dintre noi trăiau încă precum țăranii ăștia ignoranți, la fel de conservatori și superstițioși ca și sălbaticii Yangshao din vechime.

Încă eram pierdut în grandiosul meu criticism cultural când am îngenuncheat ca să o examinez pe prima pacientă. Avea febră mare, de patruzeci de grade, și era zguduită de frisoane puternice. Abia conștientă, a gemut slab când am încercat să-i mișc membrele. Pe antebrațul drept avea o rană, o urmă de mușcătură. Examinând-o mai îndeaproape, mi-am dat seama că nu provenea de la un animal. Dimensiunea mușcăturii și urmele de dinți duceau la concluzia că era vorba despre o ființă umană de talie mică, posibil tânără. Deși am presupus că aceasta era sursa infecției, leziunea propriu-zisă era surprinzător de curată. I-am întrebat pe săteni, din nou, cine se îngrijise de oamenii aceia. Și mi-au spus din nou că nimeni. Știam că nu poate fi adevărat. Într-o gură de om sunt o groază de bacterii, mai multe chiar decât în gura câinelui celui mai murdar. Dacă nu curățase nimeni rana femeii, de ce nu palpita, inflamată?

I-am examinat pe ceilalți șase pacienți. Aveau cu toții simptome și răni similare în diferite zone ale corpului. Am întrebat un bărbat, cel mai lucid din grup, ce sau cine le provocase rănile. Mi-a spus că se întâmplase când încercaseră să-l potolească pe „el". „Pe cine?" am întrebat.

L-am găsit pe „Pacientul Zero" după o ușă încuiată, într-o casă abandonată din cealaltă parte a localității. Avea doisprezece ani. Încheieturile și picioarele îi erau legate



cu sfoară de împachetat din plastic. Deși își jupuise pielea cu legăturile, nu se vedea niciun strop de sânge. Și nici pe celelalte răni, pe leziunile adânci de pe brațe și picioare ori din ciotul uscat care fusese cândva degetul mare de la piciorul drept. Se smucea ca un animal; un căluș îi atenua urletele.

La început, sătenii au încercat să mă oprească. M-au avertizat să nu mă apropii, fiindcă băiatul era „blestemat". Pielea copilului era rece și cenușie precum cimentul pe care zăcea. Nu i-am putut sesiza nici bătăile inimii și nici pulsul. Avea ochi tulburi, deschiși larg și înfundați în orbite. Mă țintuia cu privirea ca un animal de pradă. Pe parcursul consultului a fost inexplicabil de ostil, încercând să mă apuce cu amândouă mâinile și să mă muște în ciuda călușului.

Mișcările îi erau atât de violente, încât a trebuit să le cer unor săteni dintre cei mai vânjoși să-l imobilizeze. La prima chemare n-au vrut să se clintească, tremurând în pragul ușii ca niște iepurași. Le-am explicat că nu există risc de infecție dacă folosesc mănuși și măști. Când au clătinat din cap, mi-am transformat cererea într-un ordin, deși nu aveam nicio autoritate legală.

A fost de ajuns. Cei doi bivoli s-au lăsat în genunchi lângă mine. Unul a apucat picioarele băiatului, iar celălalt i-a înșfăcat mâinile. Am încercat să iau o mostră de sânge, dar am izbutit să extrag doar o materie cafenie, vâscoasă. În vreme ce trăgeam acul, băiatul a mai avut un episod de zbucium violent.

Unul dintre „asistenți", cel responsabil cu brațele, a renunțat să mai încerce să i le țină și a considerat că era mai sigur să i le imobilizeze la podea cu genunchii. Dar băiatul s-a zvârcolit iarăși și i-am auzit brațul drept

făcând „poc". Capete colțuroase de os și radiusul și ulna i-au străpuns pielea cenușie. Cu toate că băiatul n-a țipat de durere, ba chiar a părut să nu bage de seamă, atât a fost suficient pentru ca asistenții mei să se retragă în grabă și să fugă din încăpere.

Și eu am făcut, instinctiv, câțiva pași înapoi. Mi-e jenă să recunosc asta; am fost doctor mare parte a vieții mele. Am fost pregătit și... ați putea spune chiar „crescut" de Armata de Eliberare a Poporului. Am avut de-a face din plin cu răni căpătate în luptă, am înfruntat moartea mai mult decât o dată, dar eram speriat, speriat cu adevărat, de copilul ăsta slăbănog.

Băiatul a început să se răsucească spre mine, iar brațul i s-a rupt de tot, desprinzându-se. Carnea și mușchii s-au sfâșiat complet, până ce n-a mai rămas decât un ciot. Brațul drept, liber acum, dar tot legat de bucata retezată de braț stâng, a început să se încordeze și să-i deplaseze corpul pe podea.

Am dat buzna afară, încuind ușa după mine. Am încercat să-mi vin în fire, să-mi stăpânesc frica și rușinea. Vocea încă îmi era șovăielnică atunci când i-am întrebat pe localnici cum se infectase băiatul. Nu a răspuns niciunul. De acum se auzeau izbituri în ușă, pumnul băiatului bocănind slab în lemnul subțire. Abia am reușit să nu tresar. M-am rugat ca ei să nu observe că mă albisem la față. Am răcnit, de frică și de frustrare, că *trebuia* să știu ce se întâmplase cu copilul.

A ieșit în față o femeie, poate mama lui. Se vedea că plânsese zile întregi; avea ochii uscați și teribil de roșii. A recunoscut că totul se întâmplase când băiatul se dusese cu tatăl lui la „pescuit de lună", un termen care descrie scufundările făcute în căutarea de lucruri prețioase prin



ruinele inundate ale Barajului celor Trei Defileuri. Cu mai bine de o mie o sută de sate, orășele, ba chiar și orașe abandonate, exista întotdeauna speranța că se putea recupera ceva de valoare. Mi-a explicat că nu jefuiau, că era vorba chiar despre fostul lor sat, Vechiul Dachang, și că încercau să recupereze unele posesiuni de familie care rămăseseră prin casele ce nu fuseseră mutate. A repetat asta și a trebuit să o întrerup cu promisiunea că nu aveam să anunț poliția. Mi-a explicat într-un târziu că băiatul venise plângând, cu o urmă de mușcătură pe picior. Nu știa ce se întâmplase, apa fusese prea întunecată și mâloasă. Tatăl lui dispăruse.

Am apucat telefonul mobil și am format numărul doctorului Gu Wen Kuei, un vechi tovarăș din armată care lucra acum la Institutul de Boli Infecțioase de la Universitatea din Chongqing.[3] Am schimbat amabilități, am discutat despre sănătatea noastră și despre nepoți; așa se cădea. Apoi i-am vorbit despre epidemie, iar el a ascultat și a făcut glume pe seama obiceiurilor igienice ale țărănoilor. Am încercat să-i țin isonul, dar i-am spus apoi că eram de părere că incidentul ar putea avea însemnătate. I-am povestit totul: mușcăturile, febra, băiatul, brațul... și fața i-a încremenit. Zâmbetul i-a pierit.

Mi-a cerut să i-i arăt pe cei infectați. M-am întors în sala de consiliu și am trecut cu camera telefonului peste fiecare dintre pacienți. M-a rugat să apropii mai mult aparatul de rănile propriu-zise. Am făcut asta, și, când am întors telefonul înapoi spre fața mea, am văzut că imaginea video fusese întreruptă.

---

[3] Institutul de Boli Infecțioase și Parazitoze al Primului Spital Afiliat, Universitatea de Medicină din Chongqing.

„Stai unde ești", a rostit, redus acum la o voce depărtată. „Scrie numele tuturor celor care au luat contact cu infectații. Dacă cineva intră în comă, părăsiți încăperea și blocați ieșirea." Vocea îi era inexpresivă, robotică, de parcă ar fi exersat un discurs sau ar fi citit de undeva. M-a întrebat: „Ești înarmat?" „De ce-aș fi?" am replicat. Mi-a spus că o să revină, tot cu vocea aceea profesională. A zis că are câteva telefoane de dat și că ar trebui să aștept „sprijin" în câteva ore.

Au ajuns în mai puțin de un ceas, cincizeci de oameni în elicoptere mari de armată Z-8A, îmbrăcați cu toții în costume de protecție. Au zis că sunt de la Ministerul Sănătății. Nu știu de ce-și închipuiau că o să-i creadă cineva. Cu pășitul agresiv, cu aroganța intimidantă, până și țopârlanii ăștia de la capătul lumii puteau să-i recunoască pe tipii din Guoanbu.[4]

Prioritatea lor maximă era sala de consiliu. Pacienții au fost luați cu tărgile, încătușați la mâini și la picioare, cu gurile astupate de călușuri. Apoi s-au dus după băiat. L-au scos într-un sac pentru cadavre. Maică-sa se văita; ea și restul satului au fost adunați pentru „examinare". S-a făcut o listă cu numele lor, li s-a luat sânge. Au fost dezbrăcați unul câte unul și fotografiați. Ultima persoană dezgolită a fost o femeie bătrână, veștejită. Avea un trup slab și gârbov, o față cu o mie de riduri și niște picioare minuscule, care trebuie că-i fuseseră strânse în fețe în copilărie. Își agita pumnul osos către „doctori". „Asta vă e pedeapsa!" țipa. „Răzbunarea pentru Fengdu!"

Se referea la Orașul Fantomelor, ale cărui temple și altare erau dedicate lumii subpământene. Ca și Vechiul

4 Guokia Anquan Bu: Ministerul antebelic al Securității de Stat.



Dachang, fusese un obstacol nefericit în calea următorului Mare Salt Înainte chinez. Fusese evacuat, apoi demolat și după aceea inundat aproape în totalitate. N-am fost niciodată o persoană superstițioasă și nu mi-am permis nicicând să mă las pradă opiului popoarelor. Sunt doctor, om de știință. Cred doar în ceea ce pot vedea și atinge. Fengdu nu mi se păruse niciodată altceva decât un loc ieftin și de prost gust pentru agățatul turiștilor. Sigur că vorbele baborniței n-au avut niciun efect asupra mea, însă avea un ton, o furie... fusese martoră la destule dezastre în anii ei pe fața pământului: clanurile războinice, japonezii, coșmarul nebunesc al Revoluției Culturale... știa că se pregătește o altă furtună, chiar dacă nu era destul de educată ca să înțeleagă despre ce e vorba.

Colegul meu, doctorul Kuei, înțelesese însă cât se poate de bine. Își riscase poziția ca să mă avertizeze, să-mi dea destul timp ca să-i sun și poate să-i alertez și pe alții înainte de sosirea „Ministerului Sănătății". Spusese ceva... o frază pe care n-o mai folosise tare de mult, de când cu acele ciocniri „minore" la granița cu Uniunea Sovietică. Asta era prin 1969. Ne găseam într-un buncăr de pământ pe partea noastră de Ussuri, la mai puțin de un kilometru în aval de Chen Bao. Rușii se pregăteau să recucerească insula, iar uriașa lor artilerie ne izbea ca o măciucă trupele.

Gu și cu mine ne străduiam să scoatem schijele din burta unui soldat nu cu mult mai tânăr decât noi. Intestinul gros al băiatului fusese sfâșiat, iar noi eram mânjiți pe halate cu sângele și excrementele lui. La fiecare șapte secunde pe lângă noi ateriza un obuz și trebuia să ne aplecăm peste pacient ca să ferim rana să nu fie împroșcată cu pământ; de fiecare dată îl auzeam suspinând încetișor